

HBO Master Special Educational Needs

Het onderzoeksproject

Stimuleren van de taakwerkhouding tijdens het werken aan de weektaak

Hilke Reijnen

PCN: 284528

Studentnummer: 2213223

Master SEN Leerspecialist

Studiebegeleidster: Karin Diemel

5 juli 2013

Aantal woorden: 10935

E-mailadres: 284528@student.fontys.nl

Ik verklaar dat dit onderzoeksverslag het resultaat is van mijn inzet en studie en dat het niet op deze of een vergelijkbare manier is aangeboden aan een andere HBO opleiding met de bedoeling daar studiepunten voor te ontvangen.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Hoofdstuk 1 Inleiding, aanleiding en probleemstelling	4
1.1 Context	4
1.2 Probleemstelling	4
1.3 Doel	4
1.4 Relevantie.....	4
1.5 Persoonlijke motivatie in relatie tot mijn professionele ontwikkeling.....	5
1.6 Onderzoeksvragen	5
1.7 Verwachte opbrengsten.....	5
Hoofdstuk 2 Theoretisch kader.....	6
2.1 Wat is een goede taakwerkhouding en waar bestaat een goede taakwerkhouding uit?	6
2.2 Motivatie	6
2.3 Begeleiding van kinderen met werkproblemen met behulp van Meichenbaum	7
2.4 Oplossingsgericht werken door middel van Kids' Skills	8
2.5 Vergelijking van de methodes en samenvatting	9
Hoofdstuk 3 Onderzoeksmethodologie	11
3.1 Doel onderzoek	11
3.2 Onderzoeksparadigma	11
3.3 Onderzoeksstrategie.....	11
3.4 Respondenten	11
3.5 Ethische aspecten	12
3.6 Onderzoeksmethodes	12
3.7 Kwaliteit van onderzoek	13
3.8 Data-analyse	13
3.9 Werkplan en tijdpad	14

Hoofdstuk 4 Data analyseren en resultaten.....	15
4.1 Tijdsteekproef en observaties	15
4.2 Gesprekken met S. en de methode Kids' Skills	21
4.3 Reflectie op eigen leerkrachtgedrag	23
Hoofdstuk 5 Beantwoording van de onderzoeksvraag; conclusie en discussie.....	25
5.1 Deelvraag 1	25
5.2 Deelvraag 2	25
5.3 Deelvraag 3	26
5.4 Deelvraag 4	26
5.5 Onderzoeksvraag	26
5.6 Aanbevelingen en discussiepunten	27
Hoofdstuk 6 Evaluatie en reflectie	29
Literatuurlijst	31
Bijlagen.....	33
Bijlage 1 Werkplan en tijdpad.....	33
Bijlage 2 Tijdsteekproef	35
Bijlage 3 Stappen van Meichenbaum	38
Bijlage 4 Videobeelden.....	39

Samenvatting

In het onderwijs staat de ontwikkeling van het kind centraal. Kinderen moeten zich kunnen ontwikkelen, vooruitgang boeken en op het einde van een leerjaar nieuwe kennis hebben opgedaan. Hierbij is een goede taakwerkhouding een belangrijke voorwaarde om dit doel te behalen. Voor kinderen met een zwakke taakwerkhouding is het van belang een effectieve methode te vinden om de taakwerkhouding te stimuleren.

In dit praktijkgericht onderzoek ga ik door middel van een actieonderzoek onderzoeken of ik de taakwerkhouding van een leerling kan stimuleren bij het werken aan de weektaak. Hierbij heb ik theorie bestudeerd en daarbij kwam ik tot de ontdekking dat de taakwerkhouding van leerlingen te beïnvloeden is met behulp van een methode.

Ik heb verschillende tijdsteekproeven en observaties afgenomen tijdens verschillende fases van werken. Hierdoor kan ik zien hoe de leerling aan het werk gaat. Ik heb gekeken welke methode het meest geschikt is voor het stimuleren van de taakwerkhouding. Ik wil een methode gebruiken waarbij de verantwoordelijkheid bij de leerling wordt gelegd en waarbij er een structuur wordt gebruikt tijdens het werken van de leerling. Ik heb gebruik gemaakt van twee methodes: *Meichenbaum* en *Kids' Skills*. Stap voor stap wordt het denkproces van de leerling ontwikkeld. De leerling wordt zich bewust van zijn handelingen door het aanbieden van externe structuur. Door cognitieve gedragsmodificatie wordt er gewerkt aan het taakwerkhoudingsprobleem. Concentratie en motivatie zijn hiervoor de basis.

Gedurende de tijd is de leerling meer taakgericht gaan werken en krijgt hij zijn weektaak af. Uit de resultaten blijkt dat na het aanleren en toepassen van *Meichenbaum* en *Kids' Skills*, de taakwerkhouding van de leerling is verbeterd. De methodes hebben een positief effect op het stimuleren van de taakwerkhouding.

Mijn leerkrachtinterventies hebben een belangrijke rol gespeeld. Een bevinding uit dit onderzoek is, dat de leerling positief heeft gereageerd op mijn leerkrachtgedrag. Door middel van positieve feedback kan de taakwerkhouding van een leerling worden gestimuleerd.

Hoofdstuk 1 Inleiding, aanleiding en probleemstelling

In dit hoofdstuk geef ik een kort de aanleiding, probleemstelling en vraagstelling weer. Ik motiveer dit vanuit de context en mijzelf.

1.1 Context

Ik loop stage in groep 7 op een school voor speciaal basisonderwijs. Mijn groep heeft 19 kinderen en twee groepsleerkrachten.

Op de school zijn leerproblemen en zelfstandigheid belangrijke factoren die een rol spelen in het onderwijs. Een goed pedagogisch klimaat is hierbij van essentieel belang.

Op de school hebben alle mensen zich gespecialiseerd in het omgaan met leer- en ontwikkelingsproblemen. Ze zijn verplicht om de opleiding gespecialiseerde groepsleerkracht (GGL) te hebben gevolgd. Deze opleiding komt overeen met de master SEN. Het wordt belangrijk gevonden, dat kinderen zich veilig voelen en leren ervaren dat het veel dingen wel goed kan. Hiervoor wordt onderwijs en hulp op maat geboden.

1.2 Probleemstelling

Leerling S. valt op in de klas qua taakwerkhouding en concentratie. S. heeft moeite met het kunnen evalueren en bijsturen en hij heeft weinig zelfcontrole. Voor mij is dit een probleem, omdat ik vind dat S. aan het eind van de week zijn weektaak af moet hebben. Hij moet zich verder kunnen ontwikkelen, gemotiveerd worden en hij zal meer geconcentreerd aan een taak moeten werken. Alle factoren kunnen hierbij een rol spelen, denk aan de lesstof die niet begrepen is, snel afgeleid zijn, gevoelig voor prikkels, enzovoorts. Hierdoor kan hij meer afhankelijk van de leerkracht worden, omdat hij verlengde instructie nodig heeft. Ik vind het belangrijk dat de S. meer zelfstandigheid creëert en meer eigen verantwoordelijkheid, omdat ik als leerkracht er last van heb als ik hem de hele tijd in de gaten moet houden en moet waarschuwen als hij niet aan het werk is. Ik vind het van belang om uit te zoeken waarom S. niet geconcentreerd aan het werk gaat en vaak is afgeleid door allerlei prikkels uit zijn omgeving. Hij kan zijn aandacht nauwelijks op zijn werk richten. Ik ga ontdekkingen doen en proberen een antwoord en oplossing te vinden voor de taakwerkhouding van S. Dit onderzoek zou ik voor andere leerlingen kunnen inzetten.

1.3 Doel

Het doel van dit onderzoek is om de taakwerkhouding van S. te stimuleren, zodat S. zijn weektaak afkrijgt. Mijn leerkrachtgedrag wil ik versterken, met als resultaat dat S. gemotiveerd is om te werken en dat ik als leerkracht meer zelfvertrouwen krijg in mijn handelen. Daarnaast probeer ik een klimaat te creëren waarbij S. zich veilig voelt en uitgedaagd wordt in zijn verdere ontwikkeling. Ik stel mijzelf als doel om mijn pedagogisch handelen en leerinterventies beter af te stemmen op de hulpvraag van de leerling en hem te helpen bij het afkrijgen van zijn weektaak.

1.4 Relevantie

De taakwerkhouding speelt een belangrijke rol op mijn school. De school vindt het belangrijk dat kinderen gemotiveerd zijn om te leren, dit vaak met behulp van een goede begeleiding van de leerkracht. Ook vindt de school het belangrijk dat leerlingen verantwoordelijkheid dragen voor hun eigen leerproces. De school wil als het ware dat de leerlingen geen leerproblemen meer hebben, maar zal moeten leren omgaan met deze leerproblemen. Soms is het lastig om deze

problemen aan te pakken, waardoor het belangrijk is om af te stemmen op de onderwijsbehoeften van de leerlingen. Methodes zoals *Kids' Skills* en *Meichenbaum* kunnen hulp bieden om de motivatie van leerlingen te bevorderen, zodat ze hun taak wel afkrijgen. Als mijn onderzoek positief uitpakt, zouden andere leerkrachten en leerlingen hier profijt van kunnen hebben.

1.5 Persoonlijke motivatie in relatie tot mijn professionele ontwikkeling

In dit onderzoek wil ik mij verdiepen in welke (leer)stoornissen er zijn en hoe ik de werkhouding kan stimuleren, zodat ik beter kan differentiëren in de klas en controle kan houden. Ik wil ervoor zorgen dat de leerling zijn weektaak afkrijgt. Ik wil de taakwerkhouding van de leerling uit de klas onderzoeken en hier een plan van aanpak voor opstellen. Ik leer oplossingen bedenken bij het omgaan met deze leerling in mijn eigen onderwijssituatie.

Ik kijk naar mijn rol als professional. Mijn handelen zal ik laten aansluiten bij de theorie. Ik ben vaak geneigd om zelf de controle over de leerlingen te houden, maar zal dit nu moeten loslaten. Ik vind het van belang om te onderzoeken hoe de leerling kan leren, als hij meer invloed heeft op zijn eigen leerproces. Mijn handelen speelt hierbij een rol, omdat ik actief betrokken ben bij de leerling. Ik bepaal voor de leerling een methode die hij gaat gebruiken, maar de leerling neemt hierin actief deel door de stappen van de methode zelf uit te voeren en in te vullen. Ik ga mijn onderzoekende en reflecterende houding volgen door middel van een cyclisch proces.

1.6 Onderzoeksvragen

Hoofdvraag:

Hoe kan ik een passende methodiek inzetten voor het stimuleren van de taakwerkhouding van S. tijdens het werken aan de weektaak?

Deelvragen:

1. Wat is volgens de theorie een goede taakwerkhouding? Wat haal ik hieruit?
2. Hoe gaat S. aan het werk met betrekking tot zijn weektaak en wat is hierbij zijn probleem?
3. Hoe kan ik S. ondersteuning bieden in zijn aanpak en welke methode zou ik hiervoor kunnen gebruiken?
4. Welke leerkrachtinterventies zijn belangrijk in de fases van instructie geven, nadenken over een oplossingsstrategie, het uitvoeren van de taak en het evalueren van de taak?

1.7 Verwachte opbrengsten

Ik hoop met dit onderzoek verbetering te zien in de taakwerkhouding van de leerling. Ik hoop dat hij inzicht krijgt in zijn eigen taakwerkhouding en zijn weektaak afkrijgt. Daarnaast hoop ik te bereiken dat ik inzicht krijg in wat een leerling nodig heeft om zijn taakwerkhouding te verbeteren. Ik hoop te leren hoe ik deze leerling op een goede manier zou kunnen begeleiden bij zijn ontwikkeling.

Hoofdstuk 2 Theoretisch kader

In dit hoofdstuk beschrijf ik de belangrijkste begrippen die in mijn onderzoek terugkomen. De begrippen zal ik uitwerken aan de hand van theoretische bronnen, inzichten en perspectieven.

2.1 Wat is een goede taakwerkhouding en waar bestaat een goede taakwerkhouding uit?

In het onderwijs is het belangrijk dat een leerling een goede taakwerkhouding laat zien, maar wat is een goede taakwerkhouding? Een leerling moet bezig zijn met een taak en leren om zich te concentreren op een taak. Leerlingen mogen maar een paar fouten maken, doordat ze geconcentreerd bezig zijn met een taak. Het is niet erg dat ze fouten maken, maar het gaat om de soort fouten die worden gemaakt. Op deze manier kun je onderzoeken hoe het komt dat er fouten worden gemaakt, want het kan bijvoorbeeld aan de uitleg liggen die ze niet begrijpen. Het gaat om de kwaliteit van de taakwerkhouding en niet om het eindresultaat van de taak. 'Er wordt van een goede werkhouding gesproken, wanneer een leerling gedurende een bepaalde tijd werkt volgens instructies van de leerkracht, systematisch en netjes te werk gaat en zich niet laat afleiden door de omgeving' (Janssens, 1996, bladzijde 13).

Er zijn verschillende aspecten die te maken hebben met een goede taakwerkhouding: diepteconcentratie, taakgerichtheid, motivatie en werkwijze. Deze begrippen hebben invloed op elkaar en staan met elkaar in verband. Bijvoorbeeld als een leerling gericht en met aandacht aan een taak werkt, dan zal hij mogelijk de taak goed in zich opnemen en kan er sprake zijn van diepteconcentratie. De taakgerichtheid wil zeggen, de manier hoe de leerling zijn taak uitvoert en het gedrag dat we van de leerling hierbij verwachten. Is de leerling aan het werk? Let hij goed op? Doet hij mee met de instructie en gaat hij daarna aan het werk? Hierbij kunnen verschillende factoren van invloed zijn: de leerling zelf, de taak, de leeromgeving of de leerkracht (Te Braake & Meerwaldt, 2000).

2.2 Motivatie

De relatie tussen leraar en leerling kan invloed hebben op de motivatie van leerlingen. Motivatie kan worden beïnvloed door verschillende factoren. Het kan samenhangen met het doel dat je nastreeft, persoonlijke interesses en het vertrouwen dat je zelf hebt om iets tot een goed einde te brengen. Er is sprake van intrinsieke en extrinsieke motivatie. Plezier bij het werken aan de weektaak is voor de taakwerkhouding van de leerling van belang. Als de leerling er geen plezier in heeft en er veel inspanning voor moet leveren, zal hij niet intrinsiek gemotiveerd worden. De leerling moet nieuwsgierig zijn, uitgedaagd worden en een gevoel van onafhankelijkheid krijgen. Wanneer de leerling aangemoedigd moet worden, interesses van buitenaf nodig heeft en beloond moet worden, is er sprake van extrinsieke motivatie.

Wanneer leerlingen door intrinsieke motivatie invloed hebben op hun eigen beweegredenen, zullen hun leerprestaties versterkt worden. Motivatie kan bevorderd worden door leerlingen eigen keuzes te laten maken en uit te gaan van de belangstelling van de leerlingen. Bij het werken aan de weektaak is het dus belangrijk dat de leerling zelf mag bepalen hoe hij de weektaak wil gaan maken en hoe hij de stappen voor zichzelf invult. Welke plaatjes vindt hij leuk om te gebruiken? Hoe wil hij het vieren als hij de weektaak af heeft gekregen?

De motivatie van leerlingen heeft invloed op hun leerprestaties en het welbevinden in de klas. Bij het verbeteren van de onderwijsresultaten op school, zullen de leerkrachtvaardigheden van essentieel belang zijn. Voor de leerling zal de leerkracht een soort coach zijn, die de leerling feedback geeft en voor een procesgerichte benadering zorgt (Hanff & Schippers, 2004-2005).

2.3 Begeleiding van kinderen met werkproblemen met behulp van *Meichenbaum*

Structuur en geduld zijn twee belangrijke kenmerken om leerlingen met werkproblemen te begeleiden. Voor iedere leerling is het belangrijk dat er duidelijkheid is over de opdracht, de manier van uitvoeren en de probleemoplossing. Ook de manier waarop hij met anderen omgaat is belangrijk. Voor de begeleiding van de leerling kan gebruik gemaakt worden van de methode *Meichenbaum*. Deze methode leert de leerling om bewust zijn handelingen te sturen. Stap voor stap ontwikkelt de leerkracht samen met de leerling zijn denkproces. Het is een cognitieve methode. Dat betekent dat de leerling leert om bewust zijn handelingen te sturen. De leerling krijgt inzicht in zijn verbeterde werkhouding. Dat betekent niet dat een leerling enkel en alleen maar geholpen kan worden door middel van cognitie. Sommige leerlingen falen door hun gejaagdheid of gespannenheid. Relaxatietechnieken kunnen de leerling rustiger maken, zodat hij meer openstaat en minder verward reageert. Relaxatietechnieken zijn een middel om het proces te sturen. Ze zorgen ervoor dat de leerling succeservaringen opdoet (Timmerman, 2002).

Een aantal principes staan bij deze methode centraal:

- *Verbaliseren*: Het denkproces van de leerling wordt zichtbaar gemaakt. De leerling gebruikt 'taal' om structuur aan te brengen in het denken. Het denkproces wordt door middel van stappen verwoord.
- *Visualiseren*: Het denkproces wordt ondersteund door tekeningen. De vier beertjes van *Meichenbaum* zijn hier een goed voorbeeld van. Er kan ook gebruik gemaakt worden van andere tekeningen.
- *Model staan*: De begeleider speelt een belangrijke rol. Hij/zij moet verwoorden en voordoen wat er van de leerling wordt verwacht. Dit gaat volgens de volgende stappen:
 1. De begeleider verwoordt zelf de denkstappen hardop en voert zelf de opdracht uit. De leerling volgt mee.
 2. De begeleider verwoordt de denkstappen hardop en de leerling voert de opdracht uit.
 3. De leerling verwoordt hardop en voert zelf uit.
 4. De leerling begeleidt zichzelf fluisterend en voert uit.
 5. De leerling begeleidt en stuurt zichzelf innerlijk en voert uit' (Timmerman, 2002, bladzijde 51).

Het signaleren en analyseren van taakwerkhouding kan gebeuren door middel van observeren. De leerling wordt nauwkeurig gevolgd. Als leerkracht heb je specifieke en gerichte informatie nodig over het werkgedrag van de leerling. De observatiegegevens worden in vier fasen opgedeeld:

Fase 1: Voorbereidingsfase: *Wat moet ik doen?* Dit is de fase waarin de taak gegeven wordt. Bij de leerling wordt gewerkt aan de algemene kijk- en luisterhouding, de nauwkeurigheid, stopgedrag en papegaaien. De opdracht wordt geanalyseerd.

Fase 2: Planningsfase: *Hoe ga ik dat doen?* Dit is de fase waarin de leerling nadenkt over een oplossingsstrategie. Het bedenken van een oplossingsmethode staat centraal. Dit gebeurt voordat een leerling aan de opdracht gaat werken. De denkprocessen van de leerling spelen hierbij een rol. De leerling leert om systematisch en geordend te werken.

Fase 3: Uitvoeringsfase: *Ik doe mijn werk*. Dit is de fase waarin de leerling de opdracht uitvoert. De leerling gaat zelfstandig aan de slag met het werkplan van fase 2. Hierbij let de leerkracht op het volgen van het plan, aandacht leren vasthouden en motivatie voor de opdracht leren bewaren.

Fase 4: Evaluatiefase: *Ik kijk mijn werk na, wat vind ik ervan?* Dit is de fase waarin de leerling het werk evalueert. De leerling leert zelf zijn werk nakijken. Aan de hand van zijn werkplan kijkt hij zijn oplossing na (Timmerman, 2002).

Figuur 2.1: Beertjesmethode van *Meichenbaum* (Timmerman, 2002)

In verschillende onderzoeken komt het effect van de methode naar voren.

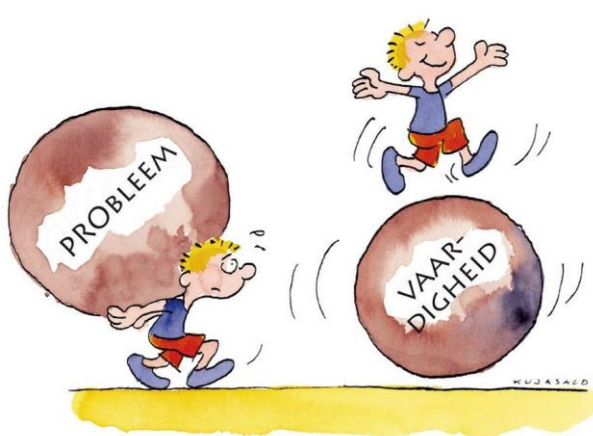
'Het is aangetoond dat deze cognitieve methode het kind helpt om stap voor stap het denkproces te ontwikkelen. Deze methode heeft als doel het kind te leren om bewust zijn handelingen te sturen. De methode van *Meichenbaum* ordent het denkproces en voorkomt impulsief, ongestructureerd 'trial and error'-gedrag. Door eenvoud en visuele ondersteuning is deze methode goed bruikbaar in het algemeen basisonderwijs en voor leerlingen met werkhoudingsproblemen' (Nuyens, z.j.). Graff (2012) voegt hier nog aan toe: 'Begeleiden van kinderen met werkhoudingsproblemen aan de hand van *De Beertjes van Meichenbaum* heeft ook een positief effect bij andere kinderen. Kinderen leren zich op die manier beter organiseren en maken minder fouten. Het toepassen van de methode werkt dus preventief.' Ten slotte zegt Versieck (z.j.) over de methode: 'De zelfinstructiemethode van *Meichenbaum* met de daarbij bijpassende 'beertjes' zijn voor velen niet meer onbekend. Met deze methode krijgen kinderen een middel in handen om nauwkeurig na te denken over de aanpak van een taak; het structureert hun handelen en geeft hen de mogelijkheid tot reflectie. Zo tracht men te voorkomen dat kinderen en ook pubers te snel, te impulsief en te weinig systematisch te werk gaan bij het uitvoeren van een opdracht.'

Uit deze informatie haal ik dat *Meichenbaum* een succesvolle methode is en goed bruikbaar is voor leerlingen met een werkhoudingsprobleem. De onderzoeken sluiten op elkaar aan, omdat er wordt gezegd dat de methode de leerlingen leert om na te denken over de aanpak van een taak. De plaatjes zorgen voor structuur en reflectie, daardoor kan ik deze methode goed inzetten om de taakwerkhouding van leerling S. te stimuleren, zodat hij zijn weektaak afkrijgt.

2.4 Oplossingsgericht werken door middel van *Kids' Skills*

Om de taakwerkhouding van mijn leerling verder te onderzoeken kan ik gebruik maken van de methode *Kids' Skills*. Met deze methode krijgen de leerling vaardigheden aangeleerd en zo leert hij zijn eigen (alledaagse) problemen oplossen. Er zijn vijftien stappen die de leerling samen met de leerkracht doorloopt, maar niet alle stappen hoeven worden uitgevoerd. Voorbeelden van deze stappen zijn: Het probleem vertalen in vaardigheden, een totemfiguur kiezen, plannen maken om het te vieren en de vaardigheid oefenen. Hoe vaker je met de methode werkt, hoe meer je vertrouwt raakt met de methode en dus een persoonlijke manier kan gebruiken voor je ideeën en deze ideeën kunt aanpassen. Een probleem wordt als het ware omgezet in een vaardigheid. Je

gaat eerst kijken door welke vaardigheid een probleem kan verdwijnen, als de leerling een vaardigheid beheerst. Leerlingen vinden het meestal fijner om te werken met het aanleren van een vaardigheid, dan het vinden van een oplossing voor hun probleem. Hierbij is het belangrijk de motivatie van de leerling te stimuleren. Om aan zijn vaardigheid te werken moet de leerling intrinsiek gemotiveerd worden. Als een vaardigheid wordt bepaald, wil het niet meteen zeggen dat de leerling gemotiveerd is. Om de leerling te motiveren zal zijn belangstelling gewekt moeten worden, waarbij de omgeving de leerling zal moeten steunen. Het is belangrijk de leerling positieve feedback te geven, zodat hij gaat inzien wat de voordelen zijn van het aanleren van een vaardigheid. Als een vaardigheid is geleerd, wordt dit gevierd en zal de motivatie van de leerling een drijfveer worden voor de leerling (Furman, 2006).

Figuur 2.2: Kids' Skills (Furman, 2006)

In verschillende onderzoeken komt het effect van de methode naar voren.

'Kids' Skills is een simpele en speelse methode voor kinderen om hun problemen te overwinnen. Deze methode veroverd op dit moment stormenderhand de wereld en is inmiddels in 12 talen verschenen' (Beumer, z.j.). Van Hooijdonk (2011) voegt hier nog aan toe: 'De methode *Kids' Skills* prikkelt de kinderen om autonoom (onafhankelijk) te zijn door hoop te geven en de motivatie te vergroten. Daarnaast zorgt de extra aandacht van gesprekjes voor een verbetering van de interactie en het ontvangen van complimenten verbetert het vertrouwen. Uiteindelijk leidt het werken aan een vaardigheid dus tot succeservaringen waardoor het kind zich competent voelt. Het oplossingsgericht werken is niet alleen sneller effectief, speelser, motiverend en prettiger voor het kind, ook schept het veel goede voorwaarden om iets te kunnen leren.'

Uit deze informatie haal ik dat *Kids' Skills* een succesvolle methode is, die helpt om de motivatie van leerlingen te vergroten en het vertrouwen te verbeteren. De onderzoeken sluiten op elkaar aan, omdat er wordt gezegd dat het werken aan de vaardigheid leidt tot succeservaringen. Voor de leerling werkt dit plezierig en het is een speelse manier om de leerling te activeren. De methode kan ik goed inzetten om de motivatie van leerling S. te stimuleren, zodat hij leert om zijn weektaak af te krijgen en plezier krijgt in het maken van zijn weektaak.

2.5 Vergelijking van de methodes en samenvatting

Bij *Meichenbaum* wordt stap voor stap het denkproces ontwikkeld. De leerling wordt zich bewust van zijn handelingen door het aanbieden van externe structuur. Door cognitieve gedragsmodificatie wordt er gewerkt aan het taakwerkhoudingsprobleem. Concentratie en

motivatie zijn hiervoor de basis. Mijn probleem is dat de leerling zijn weektaak niet af heeft aan het eind van de week. Mijn doel wordt om zijn taakwerkhouding te stimuleren door middel van een methode, zodat hij wel werkt aan zijn weektaak. Ik ga onderzoeken hoe het komt dat hij zijn weektaak niet afkrijgt, door met hem in gesprek te gaan om te kijken wat hij graag wil.

Misschien heeft hij moeite om zijn taak zelfstandig aan te pakken en te voltooien. Misschien is hij wel onzeker en heeft hij bevestiging nodig. Misschien is zijn werktempo te traag of te snel. Hierin ga ik hem begeleiden. Bij de methode *Kids' Skills* gaat om het aanleren van gedrag. Wat wil de leerling zelf leren? Bij deze methode wordt de focus niet gelegd op het probleem, maar op de mate waarin vaardigheden nog kunnen worden bijgeleerd. Er wordt gewerkt aan het vergroten van de motivatie en het wekken van de belangstelling van de leerling voor de aan te leren vaardigheid.

Kortom: Mijn leerling is beter gemotiveerd als hij zelf keuzes mag maken, maar heeft hierbij structuur nodig. Beide methodes vullen elkaar aan. Mijn leerling heeft moeite met het kunnen evalueren en bijsturen en hij heeft weinig zelfcontrole, waardoor begeleiding van de zelfinstructiemethode van *Meichenbaum* hier goed bij aansluit. Hij krijgt structuur in zijn werken en kan hierdoor waarschijnlijk meer geconcentreerd aan het werk gaan. Daarnaast wil ik hem eigen keuzes laten maken met behulp van de methode *Kids' Skills*. De motivatie van mijn leerling wordt vergroot en zijn belangstelling voor het aanleren van de vaardigheid wordt aangewakkerd.

Samenvattend kan ik dus zeggen dat *Meichenbaum* een cognitieve methode is die helpt bij het oplossen van de taak. *Kids' Skills* heeft verschillende fases, waarbij er in de voorbereiding een inbreng is van de leerling met een eigen keuze. Bij de tussenfase gaat de leerling oefenen en bij de eindfase evalueert de leerling de taak. Binnen dit onderzoek ga ik aan de slag met *Kids' Skills* als stimulering bij een gerichte taakaanpak nadat de taakwerkhouding in kaart is gebracht.

Hoofdstuk 3 Onderzoeksmethodologie

In dit hoofdstuk beschrijf ik mijn onderzoeksthema in mijn context tot een daarbij passende onderzoeksopzet.

3.1 Doel onderzoek

Het doel van dit onderzoek is om de taakwerkhouding van S. te stimuleren, zodat S. zijn weektaak afkrijgt. Mijn leerkrachtgedrag wil ik versterken, met als resultaat dat S. gemotiveerd is om te werken en dat ik als leerkracht meer zelfvertrouwen krijg in mijn handelen.

3.2 Onderzoeksparadigma

Het onderzoeksparadigma dat bij mijn onderzoek past is de kritische theorie. Er komen elementen van de kritische theorie terug in mijn onderzoek, omdat er iets in de praktijk zal veranderen. Ik ga kritisch kijken naar mijn eigen leerkrachtgedrag. De leerling heeft hierbij invloed op zijn eigen leerproces. Ik zal een methode kiezen waarmee we gaan werken, maar de leerling kiest de plaatjes uit en vult voor zichzelf de stappen in hoe hij te werk gaat. Ik ga verder dan alleen maar begrijpen en wil met behulp van een onderbouwde actie die ik vanuit de theorie uitvoer de onderwijspraktijk verbeteren (De Lange & Schuman, 2003).

3.3 Onderzoeksstrategie

Mijn onderzoek is een actieonderzoek. 'Een actieonderzoek is een kwalitatief onderzoek waarbij professionals hun handelen in de praktijksituatie systematisch onderzoeken en verbeteren én waarbij zij via sociaalwetenschappelijke onderzoekstechnieken en strategieën reflecteren op hun eigen handelen in die praktijksituatie.' (De Lange & Schuman, 2011, pagina 120). Ik ga mij richten op een leerling waarbij de taakwerkhouding het probleem is, omdat ik wil dat hij zijn weektaak afkrijgt. Mijn onderzoek is gericht op het verbeteren van de praktijk, waarbij ik vooral aan de slag ga. Ik zal continu aan het reflecteren zijn op het proces: Wat ga ik doen? Waarom? Met wie? Wie hebben er belang bij? Wie profiteren ervan? Hoe verloopt mijn onderzoek? Wat moet ik bijstellen? Is het gelopen zoals verwacht? Wat heeft het opgeleverd en wat niet? Wat vinden de betrokkenen ervan? Ik word gezien als een reflectieve professional die de praktijksituatie zal verbeteren of veranderen. Hierbij geef ik richting aan de gewenste verbetering en zal zelf de resultaten van die verbetering onderzoeken en evalueren.

Mijn onderzoek loopt als een cyclus. Ik onderzoek de beginsituatie van mijn leerling en vervolgens ga ik onderzoeken wanneer de leerling wel of niet taakgericht aan het werk is. Hierbij ga ik nadenken welke methode ik wil gebruiken om de taakwerkhouding van de leerling te stimuleren tijdens het werken aan de weektaak. Ik begin met een probleemstelling, vervolgens het onderzoek, actie en ten slotte de evaluatie. Eventueel moet ik werkwijze en ideeën bijstellen, waardoor mijn onderzoek in een cyclus loopt (De Lange & Schuman, 2003).

3.4 Respondenten

De belangrijkste respondent van mijn onderzoek is de desbetreffende leerling. Ik zal hem observeren, gesprekken met hem voeren en ik zal met behulp van een methode proberen zijn taakwerkhouding te stimuleren. Hierbij speel ik zelf een belangrijke rol, omdat ik reflecteer op mijn handelen en ik zal gebruik maken van leerkrachtinterventies om aan te sluiten op de onderwijsbehoeften van de leerling. Bij mijn onderzoek zal mijn mentor een belangrijke rol spelen. Zij zal de leerling gaan observeren, maar ook mij door te kijken naar de leerkrachtinterventies die ik uitvoer.

3.5 Ethische aspecten

Voor mijn onderzoek heb ik overwogen welke ethische aspecten een rol spelen. Het Algemeen Bestuur van de Vereniging van Universiteiten (2004) heeft de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening opgesteld, waarbij vijf principes worden onderscheiden:

1. Zorgvuldigheid
2. Betrouwbaarheid
3. Controleerbaarheid
4. Onpartijdigheid
5. Onafhankelijkheid.

In mijn onderzoek worden meerdere mensen betrokken. Ik werk samen met collega's, leerlingen, studenten en andere betrokkenen. Hierbij is het belangrijk dat ik zorgvuldig met gegevens omga. Ik zorg voor bescherming van de identiteit van de deelnemers, door toestemming te vragen om bepaalde data te verzamelen en methoden te gebruiken. Ik waarborg de privacy van de leerling door alleen de eerste letter te benoemen. Ik zal zo weinig mogelijk persoonskenmerken benoemen. Ook zal ik afspraken maken over inzage in de verzamelde en gebruikte gegevens. Daarnaast zal ik expliciet zijn over de gebruikte bronnen, door hierbij de juiste bronvermelding te gebruiken volgens de APA normen (betrouwbaarheid).

Het onderzoek loopt in een cyclisch proces: onderzoeksvraag, literatuur, onderzoek, keuze van methodes, bronnen, evaluatie en eventueel bijstellen of aanpassen. Ik zal continu op mijn handelen reflecteren. Ik zal op een professionele en objectieve manier data verzamelen, analyseren en verwerken. Hierbij is de controleerbaarheid belangrijk.

Tijdens de uitvoering van mijn onderzoek ontvang ik graag feedback. Ik zal zorgvuldig met deze feedback omgaan en het zeker waarderen, omdat ik werk aan mijn ontwikkeling als professionele leerkracht.

3.6 Onderzoeksmethodes

De onderzoeksstrategieën kunnen meerdere onderzoeksmethoden bevatten. In onderstaand schema heb ik per deelvraag aangegeven welke onderzoeksmethode en respondenten/bronnen van toepassing zijn.

Deelvraag	Respondent/bron	Onderzoeksmethode
Wat is volgende de theorie een goede taakwerkhouding? Wat haal ik hieruit?	Literatuur	Literatuuronderzoek
Hoe gaat S. aan het werk met betrekking tot zijn weektaak en wat is hierbij zijn probleem?	Leerling Mentor Literatuur	Tijdsteeek-proef Observaties Gesprekken met S
Hoe kan ik S. ondersteuning bieden in zijn aanpak en welke methode zou ik hiervoor kunnen gebruiken?	Methode <i>Meichenbaum</i> en <i>Kids Skills</i> Mentor Intern begeleider Literatuur	Uitkomsten van gesprekken Observatie-formulieren

Welke leerkrachtinterventies zijn belangrijk in de fases van instructie geven, nadenken over een oplossingsstrategie, het uitvoeren van de taak en het evalueren van de taak?	Mentor Videocamera Literatuur	Observaties door mijn mentor over mijn leerkrachtgedrag Video-opnames
---	-------------------------------------	--

3.7 Kwaliteit van onderzoek

Om de kwaliteit van mijn onderzoek te waarborgen, houd ik rekening met triangulatie, validiteit en betrouwbaarheid.

Triangulatie is het gebruik van meerdere onderzoeksstrategieën en -methoden. Dit vergroot de nauwkeurigheid en betrouwbaarheid van het onderzoek. Ik zal gebruik maken van observaties, tijdsteekproeven, gesprekken en video-opnames. Mijn mentor zal mij met behulp van kijkwijzer observeren.

Om de validiteit van het onderzoek te waarborgen, zal ik gebruikmaken van een tijdsteekproef. Ik ga een begin-, tussen- en eindmeting doen. Dit heeft te maken met interne validiteit. Naast de bovenstaande instrumenten zal ik gebruikmaken van theorie, mentor, intern begeleider, studiebegeleidster en critical friends. Dit heeft te maken met externe validiteit.

Bij de betrouwbaarheid van het onderzoek staan nauwkeurigheid en herhaalbaarheid centraal. De betrouwbaarheid van mijn onderzoek wordt vergroot doordat ik navolgbaar en controleerbaar ben in mijn praktijkgericht onderzoek. Ik leg al mijn stappen uit en ben transparant in de weergave van mijn data. Ik ga bij de tijdsteekproef een begin-, tussen- en eindmeting doen. Ik maak hierbij gebruik van percentages, zodat de meting nauwkeurig wordt. Ook zal ik gebruik maken van observaties, kijkwijzers en een logboek. Dit zorgt ervoor dat de betrouwbaarheid van het onderzoek wordt versterkt.

3.8 Data-analyse

In mijn onderzoek maak ik zowel gebruik van kwalitatieve als kwantitatieve data-analyse. Ik zal de leerling observeren aan de hand van observatieformulieren, gesprekken voeren met de leerling en gesprekken met mijn mentor voeren. Dit zal leiden tot algemene kennis en vervolgens zal ik de theorie van *Meichenbaum* en *Kids' Skills* toepassen.

Voor de kwalitatieve data-analyse zal ik gebruik maken van observaties, gesprekken en video-opnames. Voor de kwantitatieve data-analyse zal ik gebruik maken van tijdsteekproeven.

Ik zal in gesprek gaan met mijn mentor over haar ervaringen met de leerling en ik zal de leerling observeren met behulp van observaties. Door de observaties krijg ik zicht op wanneer de leerling wel of niet taakgericht aan het werk is. Vervolgens kan ik de resultaten verwerken in een staafdiagram. Zo kan ik in één oogopslag zien de resultaten zien en deze resultaten vergelijken met mijn reflecties. Ik krijg een concrete begin-, tussen-, en eindmeting. Ik vind het fijn om in mijn werk structuur aan te brengen, daarom maak ik gebruik van een tijdsteekproef.

Door middel van de gesprekken kom ik erachter wat de leerling graag wil leren en hoe we hier samen aan kunnen gaan werken. Ik zal meerdere gesprekken met de leerling voeren om het proces bij te houden. Mijn bevindingen houd ik bij in een logboek.

Ten slotte maak ik gebruik van videobeelden om te reflecteren op mijn eigen handelen als leerkracht en te kijken na de leerkrachtinterventies die ik gebruik. Ik zal de beelden analyseren door te kijken welk effect mijn leerkrachtgedrag op S. heeft. Door videobeelden krijg ik een duidelijk beeld van de dagelijkse situatie in de klas. Ik kan achteraf naar de taakwerkhouding van

S. kijken en naar mijn eigen handelen. Ook de tijdsteekproef kan ik filmisch observeren. Hierdoor krijg ik meer inzicht in mijn eigen handelen. Ik reflecteer op mijn eigen gedrag en de effecten daarvan op S. (De Lange & Schuman, 2003).

3.9 Werkplan en tijdpad

Het werkplan en tijdpad van mijn onderzoek staan in bijlage 1.

Hoofdstuk 4 Data analyseren en resultaten

In dit hoofdstuk presenteer ik de data en resultaten die ik heb verzameld met behulp van de observaties, gesprekken en beeldmateriaal. Ik geef een systematische en heldere weergave van de relevante data en vertel hoe eerdere dataverzameling heeft geleid tot nieuwe. Ik beschrijf chronologisch het proces. Ook vertel ik welke analysemethode ik heb gehanteerd en geef korte samenvattingen.

4.1 Tijdsteekproef en observaties

De observatiegegevens zijn in vier fasen opgedeeld, die Timmerman (2002) in haar werk benoemt. Ik heb S. geobserveerd tijdens het werken aan de weektaak.

De tijdsteekproef neem ik in de derde fase (het uitvoeren van de taak) af. Door middel van een tijdsteekproef ga ik gedurende een periode het werken aan de weektaak observeren. Om de twintig seconden ga ik kijken wat de leerling doet. Op deze wijze verkrijg ik drie scores per minuut. Na afloop kan ik berekenen hoeveel procent van de tijd, bedoeld voor het werken aan de weektaak, de leerling taakgericht bezig was. Ook ga ik kijken naar wat hij doet wanneer hij niet aan het werk is.

Bij het nemen van een tijdsteekproef scoor ik het gedrag van de leerling in de volgende categorieën:

Ta: Werkt taakgericht

Kij: Kijkt afwezig rond of staart voor zich uit

Sto: Stoort andere leerlingen of praat met hen over andere onderwerpen dan de taak

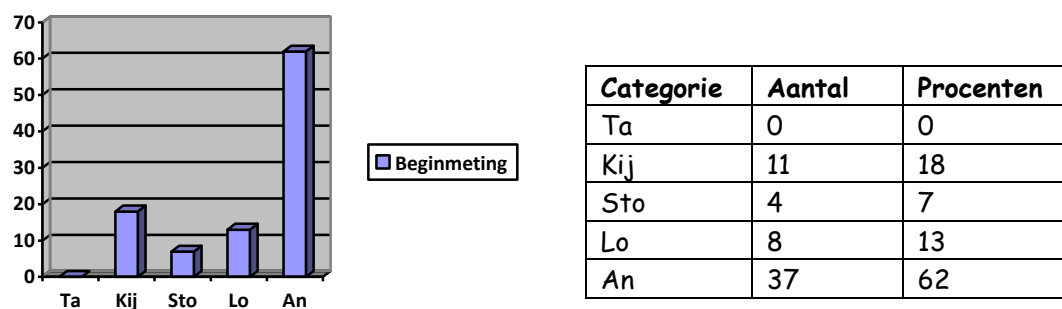
Lo: Loopt door de klas

An: Is bezig met andere activiteiten

Over het algemeen is een score van 70% van de tijd taakgericht werken een gemiddelde dat leerlingen moeten halen (Jeninga, 2004).

4.1.1 Beginmeting

Uit de tijdsteekproef blijkt dat hij bij de beginmeting niet taakgericht bezig is. Dit percentage ligt op 0%. Hij is meer met andere activiteiten bezig: 62%. Hij is 18% van de tijd afwezig aan het rondkijken en voor zich uit aan het staren, 13% van de tijd loopt hij rond in de klas en 7% van de tijd stoort hij andere kinderen.

Figuur 4.1 Beginmeting tijdsteekproef over taakgerichtheid

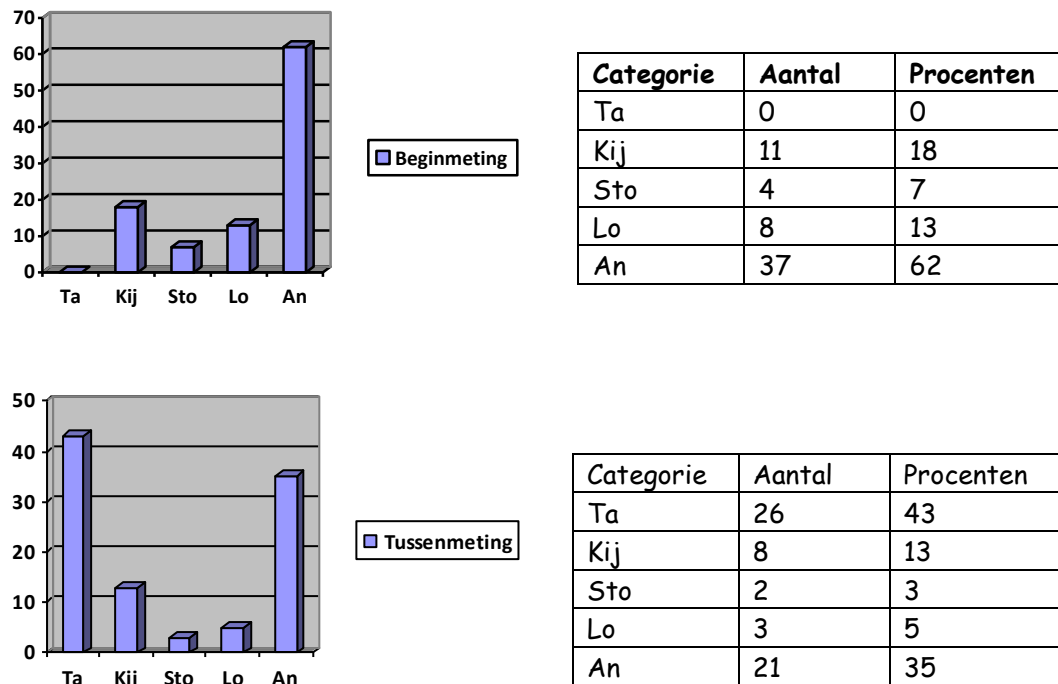
4.1.2 Observatie tijdens het werken aan de weektaak in de beginfase

Tijdens het werken aan de weektaak heb ik meerdere keren geobserveerd hoe S. te werk gaat en hoe zijn taakgerichtheid is. Van de eerste observatie heb ik de gegevens in een schema verwerkt.

Fase van voorbereiding	Fase van planning	Fase van Uitvoering	Fase van evaluatie
S. komt de klas binnen en gaat naar het boek 'Waar is Wally?' toe. Hij pakt het boek en neemt het mee naar zijn tafel.	S. bladert door het boek. S. stoort zijn buurman en vertelt iets over wat er in het boek staat. Hij zet zijn boek rechtop. Hij gaat weer verder met lezen. S. kijkt rond in de klas. Vervolgens leest hij weer in zijn boek. S. staart voor zich uit.	S. zet het boek terug en loopt door de klas. Hij gaat naar R. toe en stoort hem tijdens het werken. R. reageert hier niet op en S. loopt naar de werelddbol. S. draait en kijkt naar de werelddbol.	De juf vraagt iedereen op zijn plaats te zitten. S. gaat terug zitten op zijn plaats. Hij heeft zijn werk niet af.

4.1.3 Tussenmeting

Na vier weken heb ik opnieuw een tijdsteekproef afgenomen of er al resultaat waarneembaar is. S. is nu 43% van de tijd taakgericht bezig. Dit is al een hele verbetering met de vorige proef, toen hij 0% van de tijd taakgericht bezig was. Hij is 35% van de tijd met andere activiteiten bezig. Daarnaast kijkt hij 13% in het rond of staart hij voor zich uit. 5% van de tijd loopt hij door de klas en 3% van de tijd stoort hij andere kinderen. Ik zie dus een duidelijke vooruitgang, waardoor ik besluit om deze aanpak voort te zetten.

Figuur 4.2 Tussenmeting tijdsteekproef over taakgerichtheid

4.1.4 Observatie tijdens het werken aan de weektaak in de tussenfase

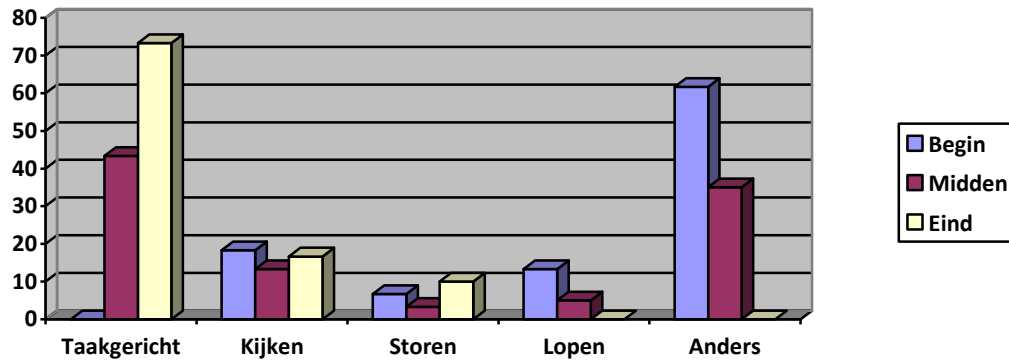
Na vier werken heb ik S. opnieuw geobserveerd. Ik heb gekeken hoe hij te werk gaat en wat zijn taakgerichtheid is. Ook heb ik gekeken of zijn taakwerkhouding vooruit is gegaan. Van deze observatie heb ik de gegevens in onderstaand schema verwerkt.

Fase van voorbereiding:	Fase van planning:	Fase van Uitvoering:	Fase van evaluatie:
S. komt de klas binnen en pakt zijn weektaak uit zijn postvak. S. kijkt welke bladen er in zijn weektaak zitten. Op het blaadje met de stappen van <i>Meichenbaum</i> heeft hij het plaatje van Wally gekozen. Hij schrijft bij voorbereiding de volgende werkbladen op: nieuwsbegrip, rekenen, spelling en klok.	Bij de planning schrijft S. op in welke volgorde hij de weektaak gaat maken. Hij begint met: 1. Sommen 2. Nieuwsbegrip 3. Klok 4. Spelling S. schrijft op dat hij dinsdag aan de weektaak gaat beginnen. Samen spreken we af dat we donderdag kijken of de weektaak af is. Als de weektaak af is, mag hij 15 minuten achter de computer werken.	S. is toch op maandag begonnen met het werken aan de weektaak. Hij kijkt op zijn blaadje en maakt de sommen. S. is afgeleid door zijn buurman en praat met hem. S. gaat verder met de sommen. Hij staart voor zich uit. S. kijkt om zich heen. Hij gaat verder met de sommen. S. komt naar mij toe en zegt dat hij de tafels af heeft. Hij vertelt dat hij nu nog drie andere bladen moet maken, maar dat hij hier nog drie dagen de tijd voor heeft. S. zegt dat hij elke dag een blad gaat maken.	Op donderdag bespreken we samen de weektaak. Hij heeft bijna alles af, alleen spelling nog niet helemaal. Hij zegt dat hij het fijn vindt om geholpen te worden bij het werken aan nieuwsbegrip. Ook vindt hij het fijn om stappen te hebben bij het maken van de weektaak, want volgens hem kan hij de weektaak beter maken.

4.1.5 Eindmeting

Na acht weken heb ik geobserveerd hoe het nu gaat tijdens het werken aan de weektaak met S. Ik heb weer een tijdsteekproef afgenomen en hieruit blijkt dat hij 73% van de tijd taakgericht bezig is. Daarnaast kijkt hij 17% van de tijd rond of staart hij voor zich uit en 10% van de tijd stoort hij andere kinderen. Dit is dus een heel goede vooruitgang.

In onderstaande grafiek zijn de gegevens van de drie metingen verwerkt en kan worden gezien dat de taakwerkhouding in acht weken tijd is toegenomen.

Figuur 4.3 Tijdsteekproef van begin-, tussen- en eindmeting over taakgerichtheid

4.1.6 Observatie tijdens het werken aan de weektaak in de eindfase

Na nog een keer vier weken heb ik S. geobserveerd. Ik heb gekeken hoe hij na acht weken met behulp van de stappen van *Meichenbaum* te werk gaat. Ik ga kijken of zijn taakwerkhouding vooruitgang voortduurt. Van deze observatie heb ik de gegevens in onderstaand schema verwerkt.

Fase van voorbereiding	Fase van planning	Fase van Uitvoering	Fase van evaluatie
S. komt de klas binnen en pakt zijn weektaak uit zijn postvak. S. kijkt welke bladen er in zijn weektaak zitten. Op het blaadje met de stappen van <i>Meichenbaum</i> heeft hij het plaatje van Wally gekozen. Hij schrijft bij voorbereiding de volgende werkbladen op: nieuwsbegrip, rekenen, spelling, taal en klok.	Bij de planning schrijft S. op in welke volgorde hij de weektaak gaat maken. Hij begint met: 1. Rekenen 2. Klok 3. Nieuwsbegrip 4. Taal 5. Spelling S. schrijft op dat hij vandaag aan de weektaak gaat beginnen. Samen spreken we af dat we donderdag kijken of de weektaak af is. Als de weektaak af is, mag hij 15 minuten achter de computer werken.	S. begint meteen aan zijn weektaak. Hij kijkt op zijn blaadje en maakt de sommen. Hij staart voor zich uit. S. kijkt om zich heen. Hij gaat verder met de sommen. De sommen heeft hij af en hij pakt het blaadje met de klokken. S. komt naar mij toe en zegt dat hij de tafelsommen en de klokken af heeft. S. zegt dat hij elke dag een blad gaat maken. S. zegt tegen mij dat hij gemakkelijk de weektaak gaat afkrijgen.	Op donderdag bespreken we samen de weektaak. S. heeft goed aan de weektaak gewerkt en alles afgekregen. Hij heeft ook maar een paar kleine foutjes gemaakt. Ik geef hem hiervoor een compliment en hij begint te glunderen. Als beloning mag hij 15 minuten achter de computer werken.

4.1.7 Samenvattend

Uit de tijdsteekproeven kan ik samenvattend zeggen dat de taakgerichtheid van S. vooruit is gegaan. Bij de beginmeting scoorde S. nog 0% op het taakgericht werken, bij de eindmeting is dit 73%. Dit is dus boven het gemiddelde. Bij de tussenmeting kun je al zien dat S. meer taakgericht aan het werk is gegaan, namelijk 43%. Iets anders doen wat bij de beginmeting een hoog percentage had (62%) is in de tussenmeting afgenomen (35%) en bij de eindmeting niet meer ter sprake (0%). Het rondkijken in de klas is ongeveer gelijk gebleven. Bij de beginmeting was dit 18%, bij de tussenmeting 13% en bij de eindmeting 17%. Samenvattend kan ik zeggen, dat S. meer taakgericht is gaan werken sinds hij met de methode *Meichenbaum* werkt. Hij heeft structuur gekregen bij het werken aan zijn opdrachten en is meer gemotiveerd.

Uit de observaties kan ik samenvattend zeggen dat in de beginfase S. niet met zijn weektaak bezig is. Hij pakt een boek uit de klas en gaat daarin lezen en kijken. Tijdens de fase van de uitvoering loopt hij door de klas en stoort andere kinderen die wel bezig zijn aan hun weektaak. Bij de evaluatie heeft hij niet aan zijn weektaak gewerkt. In de tussenfase is hij aan de slag gegaan met *Meichenbaum*. Hij heeft zelf plaatjes gekozen (plaatjes van Wally) en bij de voorbereiding schrijf ik samen met hem op welke werkbladen hij moet gaan maken en in welke volgorde hij de werkbladen gaat maken. Bij *wat moet ik doen* schrijft hij op welke werkbladen hij heeft. Bij *hoe moet ik het doen* schrijft hij op in welke volgorde hij de werkbladen gaat maken. Bij *ik doe mijn werk* schrijft hij niets op en bij *ik kijk mijn werk* na schrijft hij op wanneer het werk af moet zijn en wat hij verdient als hij zijn werk af heeft. Hij schrijft op dat hij nog niet meteen gaat beginnen, maar uiteindelijk doet hij dit wel. Hij is af en toe afgeleid en kijkt om zich heen. Bij de evaluatie heeft hij bijna alles van zijn weektaak afgekregen. Bij de observatie van de eindfase schrijft hij zelf bij de plaatjes van *Meichenbaum* welke werkbladen hij moet maken en in welke volgorde hij dit gaat maken. Hij gaat bij de uitvoeringsfase meteen aan de slag. Hij is gemotiveerd en zegt dat hij gemakkelijk alles af gaat krijgen. Bij de evaluatiefase heeft hij alles afgekregen. We evalueren elke week hoe het werken aan de weektaak is gegaan met behulp van smileys. S. heeft meer plezier gekregen bij het werken aan de weektaak. Hij vindt het prettig om op deze manier te leren en zijn weektaak op tijd af te hebben. Samenvattend kan ik zeggen, dat S. beter taakgericht is gaan werken sinds hij met de methode *Meichenbaum* werkt.

4.2 Gesprekken met S. en de methode *Kids' Skills*

In de verschillende gesprekken die ik met S. heb gevoerd, kwam naar voren dat S. het 'best leuk' vindt om aan de weektaak te werken. Mijn vraag aan hem was hoe hij de opdrachten aanpakt. Hij begint met het gemakkelijkste: eerst de sommen, dan nieuwsbegrip en het laatste spelling.

Daarna heb ik een vrij moeilijke vraag aan S. gesteld: 'Wat motiveert jou om te werken aan de weektaak?' S. zegt dat hij het moet maken, dus daarom doet hij het. Maar hij vindt het wel leuk om te maken. Bijvoorbeeld rekenen vindt hij leuk, omdat het gemakkelijk is. Vervolgens was mijn vraag of hij zou willen om zijn weektaak af te krijgen. Hiermee stemt hij toe. Hij wil zijn weektaak voortaan afkrijgen. S. mag zelf de plaatjes kiezen die hij wil gaan gebruiken. Hij kiest voor de plaatjes van *Wally*. Ik vertel dat we per stap gaan kijken hoe we de weektaak kunnen gaan maken. Elke maandag zullen we samen de vragen gaan invullen en op donderdag het werken aan de weektaak evalueren. Zie de bijlagen voor het werkblad dat S. heeft gekozen.

Met behulp van de vijftien stappen van *Kids' Skills* heb ik het gesprek gevoerd.

Stap 1: Het probleem vertalen in vaardigheden.	S. geeft aan dat hij veel aandacht nodig heeft en geen ADHD heeft. Hij vertelt dat hij eerst op een andere school zat, maar daar niets deed. Hij had er geen zin in en deed bijvoorbeeld alsof hij las. Nu vindt hij dat het veel beter gaat en hij heeft er meer plezier in.
Stap 2: Het eens worden over de vaardigheid die geleerd moet worden.	Samen met hem bespreek ik dat we met behulp van plaatjes die hij zelf mag kiezen gaan proberen om de weektaak af te krijgen. Hij kiest ervoor om plaatjes te gebruiken, omdat hij dat leuk vindt.
Stap 3: De voordelen van een vaardigheid onderzoeken.	S. vindt het fijn om bij de weektaak geholpen te worden en stappen te volgen, omdat hij dan beter zijn weektaak kan maken.
Stap 4: De vaardigheid een naam geven.	S. noemt de vaardigheid 'werken aan de weektaak'.
Stap 5: Een totemfiguur kiezen.	S. kiest voor de plaatjes van <i>Wally</i> .
Stap 6: Supporters werven.	De supporters zijn: pleegouder en de juffen.
Stap 7: Meer zelfvertrouwen geven.	Ik vertel hem dat ik denk dat het hem gaat lukken om de weektaak af te krijgen. Hij denkt zelf ook dat dit gaat lukken.
Stap 8: Plannen maken om het te vieren.	Als de weektaak af is, kiest hij ervoor om op donderdag 15 minuten achter de computer werken.
Stap 9: De vaardigheid omschrijven.	Gedurende een tijd kan S. zelfstandig de stappen van <i>Meichenbaum</i> invullen en aan de slag gaan met het werken aan de weektaak. Ik ben er dan alleen nog maar voor de controle.
Stap 10: Naar buiten treden.	S. zal aan de andere kinderen vertellen waarom hij 15 minuten achter de computer mag werken.
Stap 11: De vaardigheid oefenen.	In het begin zal ik samen met hem de stappen van <i>Meichenbaum</i> invullen. Later kan hij dit zelfstandig doen.
Stap 12: Geheugensteuntjes bedenken.	De weektaak wordt elke ochtend door alle kinderen uit de postvakjes gepakt. De plaatjes van <i>Wally</i> bieden voor S. ondersteuning en liggen er voor hem bij.
Stap 13: Vieren dat het gelukt is.	Wanneer het S. gelukt is om de weektaak op donderdag af te hebben, mag hij 15 minuten achter de computer werken.
Stap 14: De vaardigheid aan anderen doorgeven.	Wanneer dit voor S. goed gaat werken, zou ik dit voor meerdere kinderen kunnen inzetten.

Stap 15: Op naar de volgende vaardigheid.	Na het behalen van succes zullen we met deze vaardigheid blijven doorgaan. Als S. ermee instemt, zouden we dit ook voor bijvoorbeeld lezen kunnen inzetten.
--	---

4.3 Reflectie op eigen leerkrachtgedrag

Met behulp van videobeelden en feedback van mijn mentor heb ik gereflecteerd op mijn eigen leerkrachtgedrag in reactie op het gedrag van S. Ik ga onderzoeken welke leerkrachtinterventies van belangrijk zijn in de fases van instructie geven, nadenken over een oplossingsstrategie, het uitvoeren van de taak en het evalueren van de taak.

	Leerkrachtinterventies	Gedrag van S.
Instructie geven	Ik vertel de kinderen dat ze mogen werken aan de weektaak. Ik maak oogcontact met S.	S. pakt de weektaak uit zijn la. S. kijkt naar mij en pakt het werkblad van <i>Meichenbaum</i> . S. vult bij 'Wat moet ik doen?' in welke werkbladen hij moet maken.
Nadenken over een oplossingsstrategie	Ik loop langs bij S. Ik geef S. een compliment dat hij het goed heeft ingevuld. Ik loop weer terug naar mijn plaats.	S. vult bij 'Hoe moet ik het doen?' in welke volgorde hij de werkbladen gaat maken.
Uitvoeren van de taak	Ik loop rond in de klas. Ik maak oogcontact met S. terwijl ik een ander kind aan het helpen ben. Ik loop naar S. en beantwoord zijn vraag. Ik geef S. een compliment dat hij al zoveel af heeft.	S. begint met de weektaak. Hij kijkt rond in de klas en zoekt oogcontact met mij. S. steekt zijn vinger op. S. krijgt een glimlach op zijn gezicht en gaat weer aan het werk.

Evaluëren van de taak	Ik vraag S. bij mij te komen. Samen met hem bespreek ik de weektaak. Ik geef hem een compliment dat hij goed heeft gewerkt en zeg dat hij 15 minuten achter de computer mag werken.	S. loopt naar mij toe met zijn weektaak. Hij zegt dat hij goed heeft gewerkt en het niet echt moeilijk vond. S. gaat met een blij gezicht achter de computer werken.
------------------------------	--	---

4.3.1 Samenvattend

Uit de reflectie op mijn leerkrachtgedrag kan ik samenvattend zeggen, dat S. vertrouwd is geraakt met het werken met de stappen van *Meichenbaum*. Hij pakt uit zichzelf de plaatjes erbij en schrijft op wat hij gaat doen en hoe hij te werk gaat. Hij ziet dat ik bij hem betrokken ben door het oogcontact dat hij met mij maakt en door complimenten die ik aan hem geef. Door middel van positieve feedback stimuleer ik S. Samenvattend kan ik zeggen dat S. meer gemotiveerd is en plezier heeft gekregen in het werken aan de weektaak. Hij wil zijn weektaak afhebben.

Hoofdstuk 5 Beantwoording van de onderzoeksvraag: conclusie en discussie

In dit hoofdstuk leg ik een link met de verzamelde data en samenvattingen in combinatie met het theoretisch kader. Ik geef een vertaling van de onderzoeksresultaten naar de context. Ik vertel wat dit onderzoek heeft bijgedragen aan de kennisontwikkeling en de probleemstelling. Daarnaast geef ik een kritische reflectie op de methodologie. Ten slotte beschrijf ik wat dit onderzoek voor mijn professionele context betekent en doe ik inhoudelijke aanbevelingen voor vervolgonderzoek.

5.1 Wat is volgens de theorie een goede taakwerkhouding? Wat haal ik hieruit?

In hoofdstuk twee heb ik gezegd dat er van een goede taakwerkhouding wordt gesproken, wanneer een kind gedurende een bepaalde tijd werkt volgens instructies van de leerkracht, systematisch en netjes te werk gaat en zich niet laat afleiden door de omgeving (Janssens, 1996, bladzijde 13).

Er zijn verschillende aspecten die te maken hebben met een goede taakwerkhouding: diepteconcentratie, taakgerichtheid, motivatie en werkwijze. Ook zijn er verschillende factoren die van invloed kunnen zijn op de taakwerkhouding van het kind: het kind zelf, de taak, de leeromgeving of de leerkracht (Te Braake & Meerwaldt, 2000).

In hoofdstuk vier kan ik door middel van de tijdsteekproeven concluderen dat er geen sprake is van een goede taakwerkhouding. Bij de start van het onderzoek, wanneer S. aan de slag moet gaan met zijn weektaak, is hij met andere opdrachten bezig. Hij werkt niet aan zijn weektaak. Hij kijkt veel rond in de klas of loopt naar andere kinderen toe. Een leerling werkt taakgericht, als hij een gemiddelde van 70% laat zien (Jeninga, 2004). Bij de beginmeting is er geen sprake van taakgericht werken (0%).

Uit de gesprekken met S. van hoofdstuk vier wordt duidelijk dat hij niet gemotiveerd is om te werken. Hij maakt de opdrachten omdat het moet. Toch stemt hij ermee toe om te proberen de weektaak af te krijgen. Het probleem gaan we omzetten in een vaardigheid met behulp van *Kids' Skills*. Door middel van structuur brengen in zijn taakaanpak zou hij gemotiveerd moeten worden en zijn weektaak af moeten krijgen. Samen met hem heb ik besproken dat we met behulp van plaatjes, die hij zelf mag kiezen, proberen om de weektaak af te krijgen. Dit doen we met behulp van *Meichenbaum*. Wanneer het S. is gelukt om de weektaak aan het eind van de week af te krijgen, mag hij 15 minuten achter de computer werken.

Om inzicht te krijgen in de factoren die een rol kunnen spelen bij de taakwerkhouding van S. is het belangrijk om te weten hoe S. aan het werk gaat bij het werken aan zijn weektaak en te kijken wat hierbij zijn probleem is.

5.2 Hoe gaat S. aan het werk met betrekking tot zijn weektaak en wat is hierbij zijn probleem?

In hoofdstuk vier heb ik door middel van observaties en tijdsteekproeven gekeken hoe S. te werk gaat bij het werken aan zijn weektaak. Gezien de beginmeting zie ik bij de voorbereidingsfase dat hij niet zijn weektaak uit zijn postvak pakt. Anderen kinderen uit de klas pakken de weektaak uit hun postvak en gaan aan de slag. S. loopt naar het boek van *Wally* en neemt het mee naar zijn tafel. In de planningsfase gaat hij het boek lezen. Af en toe stoort hij

zijn buurman of kijkt hij rond in de klas. Bij de uitvoeringsfase legt hij het boek terug en gaat hij anderen kinderen storen. Bij de evaluatiefase heeft hij zijn werk niet afgekregen en is er niet eens aan begonnen.

Uit deze observatie blijkt dat S. niet taakgericht aan het werk gaat. Ik kan de volgende voorzichtige conclusies trekken uit de observaties en tijdsteekproeven: hij is snel afgeleid, niet geconcentreerd, heeft geen structuur bij hoe hij aan het werk moet gaan, is vrij in het werken aan een taak en is niet gemotiveerd.

5.3 Hoe kan ik S. ondersteuning bieden in zijn aanpak en welke methode zou ik hiervoor kunnen gebruiken?

In hoofdstuk vier heb ik bij het observeren en de gesprekken met hem ontdekt dat S. meer gemotiveerd is als hij zelf keuzes mag maken. Hij heeft hierbij structuur nodig. Ik zie dat hij bij het werken aan de weektaak meer plezier heeft gekregen en hij krijgt de weektaak nu af. De methode *Meichenbaum* zorgt voor structuur in het werken. Deze methode bestaat uit vier stappen: Wat moet ik doen? Hoe moet ik het doen? Ik doe mijn werk. Ik kijk mijn werk na. Door middel van plaatjes, die S. zelf mag kiezen, wordt hij gestuurd in zijn taakaanpak. In hoofdstuk één heb ik de beginsituatie van S. onderzocht. S. heeft moeite met het kunnen evalueren en bijsturen en hij heeft weinig zelfcontrole, waardoor begeleiding van de zelfinstructiemethode van *Meichenbaum* hier goed bij aansluit. Hij krijgt structuur in zijn werken en kan hierdoor waarschijnlijk beter geconcentreerd aan het werk gaan. Daarnaast wil ik hem eigen keuzes laten maken met behulp van de methode *Kids' Skills*. De motivatie van mijn leerling wordt vergroot en zijn belangstelling voor het aanleren van de vaardigheid wordt aangewakkerd (Furman, 2006). Uit de tijdsteekproeven blijkt dat door het werken met deze methodes zijn taakgerichtheid vooruit gaat. Hij is bij de tussenmeting 43% van de tijd taakgericht aan het werk en bij de eindmeting scoort hij boven het gemiddelde, namelijk 73% van de tijd taakgericht. Door hem te observeren in de verschillende fases zie je dat S. nu wel aan het werk gaat aan zijn weektaak en minder snel afgeleid is.

5.4 Welke leerkrachtinterventies zijn belangrijk in de fases van instructie geven, nadenken over een oplossingsstrategie, het uitvoeren van de taak en het evalueren van de taak?

In hoofdstuk vier is bij de reflectie op mijn eigen leerkrachtgedrag duidelijk merkbaar dat de stappen van *Meichenbaum*, S. en ik met elkaar verbonden zijn. Als S. mij 's morgens de klas ziet binnenlopen, weet hij dat hij de weektaak uit zijn postvak moet pakken en het werkblad met de plaatjes van *Meichenbaum*. S. is vertrouwd geraakt met het werken met de stappen van *Meichenbaum*. Hij pakt uit zichzelf de plaatjes erbij en schrijft op wat hij gaat doen en hoe hij te werk gaat. Hij voelt dat ik bij hem ben betrokken door het oogcontact dat hij met mij maakt en door complimenten die ik aan hem geef. Ik stimuleer hem door het geven van positieve feedback. S. gaat geconcentreerd aan het werk en is niet snel meer afgeleid. Als hij op donderdag zijn weektaak af heeft, komt hij naar mij toe en kijken we samen zijn weektaak na. Wanneer de weektaak af is, mag hij 15 minuten achter de computer werken. S. is meer gemotiveerd en heeft plezier gekregen bij het werken aan de weektaak.

5.5 Onderzoeksvraag

Hoe kan ik een passende methodiek inzetten voor het stimuleren van de taakwerkhouding van S. tijdens het werken aan de weektaak?

Uit de data-analyse en de conclusies die ik hierboven heb beschreven, wordt het duidelijk dat de methodes *Meichenbaum* en *Kids' Skills* ingezet kunnen worden om de taakwerkhouding van S. tijdens het werken aan de weektaak te stimuleren.

Bij de tijdsteekproeven komen de percentages duidelijk naar voren. Bij de beginmeting was S. 0% van de tijd taakgericht aan het werk, bij de tussenmeting liet hij een duidelijke vooruitgang van 43% van de tijd zien en bij de eindmeting zit hij zelfs boven het gemiddelde, namelijk 73% van de tijd. Uit de resultaten blijkt dat na het aanleren en toepassen van *Meichenbaum* en *Kids' Skills*, de taakwerkhouding van de leerling is verbeterd. De methodes hebben een positief effect op het stimuleren van de taakwerkhouding.

S. is vertrouwd geraakt met de methodes en kan hiermee zelfstandig aan de slag. Alleen bij de evaluatiefase heeft hij ondersteuning nodig, door samen de weektaak na te kijken. Voor mij als leerkracht is dit fijn, omdat ik zo controle houd over de situatie en zicht krijg op het leerproces van S. S. heeft plezier gekregen bij het werken aan de weektaak. Hij leert nu op een voor hem prettige manier en wil zijn weektaak op tijd af hebben.

Mijn leerkrachtinterventies hebben een belangrijke rol gespeeld. S. heeft positief gereageerd op mijn leerkrachtgedrag. Door middel van positieve feedback kan de taakwerkhouding van een leerling worden gestimuleerd. Daarnaast zijn structuur en eigen verantwoordelijkheid geven aan de leerling belangrijke elementen om de taakwerkhouding van een leerling te verbeteren.

5.6 Aanbevelingen en discussiepunten

Mijn onderzoek is kleinschalig en op microniveau uitgevoerd, daarom is het moeilijk om te zeggen of de methodes *Meichenbaum* en *Kids' Skills* voor andere leerlingen, andere leerkrachten of in een andere setting zullen werken. Mijn onderzoek, resultaten, bevindingen en conclusies zijn niet representatief voor andere leerlingen, maar hebben alleen betrekking op de leerling die ik heb onderzocht. Toch bieden de positieve resultaten perspectief om een vervolgonderzoek te doen en het onderzoek voor meerdere leerlingen in te zetten. Ook zal de meting over een langere periode uitgevoerd moeten worden, waardoor gegevens meer betrouwbaar worden en minder factoren van invloed zijn.

Bij het gebruik van deze methodes is het belangrijk om inzicht te krijgen in de werkhouding van de leerling. Door middel van observaties en tijdsteekproeven kun je zien wat de sterke en zwakke kanten van een leerling zijn en zo weet je waar een leerling begeleiding bij nodig heeft. Hierbij is het belangrijk om af te stemmen op de onderwijsbehoeften van een leerling. Vervolgens ga je op zoek naar een geschikte methode, zodat je de leerling op de juiste manier kunt begeleiden. Soms heeft een leerling structuur nodig, waarbij je gebruik kunt maken van *Meichenbaum*. Hierbij is de rol van de leerkracht van groot belang. De leerkracht stimuleert en activeert de leerling en geeft hierbij feedback op de taakaanpak en taakwerkhouding van de leerling. Anderszijds kun je de verantwoordelijkheid bij de leerling leggen en gebruik maken van *Kids' Skills*. De leerling heeft meer eigen inbreng, maar nog steeds de steun nodig van de leerkracht. De leerling leert nieuwe vaardigheden op een positieve, constructieve manier. Een combinatie van deze of andere methodes is natuurlijk ook mogelijk.

Bij mijn onderzoek heb ik gebruik gemaakt van meerdere methodes. Ik vind het belangrijk dat een leerling zelf kan bijdragen in het onderzoek. Bij de methode *Meichenbaum* worden de stappen voor een leerling bepaald. Door de methode *Kids' Skills* eraan te koppelen, krijgt een leerling verantwoordelijkheid en raakt zo meer gemotiveerd als hij/zij zelf ideeën mag

aandragen en zelfstandig aan de slag kan. Een leerling moet weten wat er van hem of haar verwacht wordt, zodat hij/zij zelfstandig aan de slag kan gaan.

Hoofdstuk 6 Evaluatie en reflectie

In dit hoofdstuk evalueer ik het onderzoek en betrek daarin de verschillende vormen van reflectie.

Voor een professional is het belangrijk om onderzoek te doen, dus ik vond het fijn om hier ervaring mee op te doen. Ik vond het interessant om te onderzoeken hoe ik een leerling kan stimuleren, zodat hij meer invloed heeft op zijn eigen leerproces en zijn weektaak afkrijgt. Mijn probleem was dat de leerling niet geconcentreerd aan het werk ging en ik wilde graag dat hij zijn weektaak afkreeg. Dus een onderwerp voor mijn onderzoek had ik snel gevonden. Daarnaast wilde ik mijn leerkrachtgedrag versterken, met als resultaat dat S. gemotiveerd was om te werken en dat ik als leerkracht meer zelfvertrouwen kreeg in mijn handelen.

Met de leerling heb ik prettig samengewerkt. Door middel van gesprekken met hem heb ik uitgelegd waarmee ik de komende periode met hem aan de slag wilde gaan. Ik vertelde tegen hem dat ik het een probleem vond dat hij zijn weektaak niet af had. Hij was bereid om mee te werken met mijn onderzoek. Na verloop van de tijd kreeg de leerling steeds meer plezier bij het werken aan de weektaak. Hij vond het plezierig om de weektaak te maken en het op tijd af te hebben. Bij de eerste gesprekken met hem kwam hij onzeker en gesloten over. Gedurende de tijd werd onze vertrouwensband versterkt en kwam hij 'losser'. Hij vertelde steeds meer over zijn thuissituatie. Door onze relatie te versterken, kon ik een relatie met de leerling opbouwen, zodat het onderzoek iets tussen hem en mij zou zijn.

De onderzoeksbijeenkomsten van de master SEN waren duidelijk en efficiënt. Ik vond ze theoretisch en er kwamen voor mij nieuwe begrippen voorbij zoals onderzoeksparadigma of onderzoeksstrategie. Ter voorbereiding op het onderzoeksvoorstel heb ik mij goed verdiept in de theorie over het doen van onderzoek. Hierbij heb ik gebruik gemaakt van het boek '*Praktijkgericht onderzoek voor reflectieve professionals*' (De Lange & Schuman, 2003). Ook heb ik literatuur bestudeerd over mijn onderwerp taakwerkhouding. Ik vond het lastig om concreet de juiste informatie te verzamelen die nodig was voor mijn onderzoek. Toch heb ik mede door feedback van mijn studiebegeleidster kunnen selecteren welke literatuur van belang was en wat minder van belang om in mijn onderzoek te verwerken. In het begin was het lastig om tot een goede onderzoeksvraag en deelvragen te komen. Door hier samen met mijn studiebegeleidster en critical friends na te kijken kon ik mijn vragen concreet en sterk maken. Mijn critical friends gaven mij goede feedback en hielpen mij op weg als ik er niet uit kwam. Ik heb prettig samengewerkt en goed gecommuniceerd over mijn onderzoek. Daarnaast heb ik van hen geleerd door naar de onderzoeken te kijken die zij hebben uitgevoerd.

Mijn leerwerkplek gaf mij de tijd en ruimte om mijn onderzoek uit te voeren. Mijn mentor was goed betrokken bij het proces en ik hield haar op de hoogte van mijn ontdekkingen en resultaten. Ze gaf mij feedback over de hoofdstukken die ik voor mijn onderzoek naar haar stuurde. Met de feedback kon ik verder met mijn onderzoek en verslag. Het onderzoek was iets van mijzelf, zodat ik mij op een professionele manier kon ontwikkelen.

Ik heb geleerd hoe ik een taakwerkhouding van een leerling kan analyseren en hoe ik een leerling kan begeleiden als hij niet gemotiveerd is om te werken. Ik heb veel geleerd van de metingen die ik heb gedaan. Door gericht observaties en tijdsteekproeven uit te voeren, kwam ik erachter hoe ik het onderzoek wilde aanpakken en welke methodes geschikt waren om S. te helpen zijn

taakwerkhouding te stimuleren. In het begin vroeg ik mijzelf af of ik wel op de juiste manier de observatiegegevens aan het verzamelen was en de juiste analyses kon maken, maar gedurende de tijd werd ik zekerder over mijzelf en over de resultaten die ik uit de data-analyse geconcludeerd heb. De leerling raakte steeds meer vertrouwd met mij en durfde meer zelf te doen en te vertellen.

Mijn leerkrachtgedrag speelde een belangrijke rol in het onderzoek. Ik heb veel invloed gehad op de ontwikkeling van de leerling in zijn taakwerkhouding. De leerling zag mij als voorbeeld, waardoor ik mij meer bewust ben geworden van deze rol. Het was confronterend om mijzelf terug te zien op de video-opnamen. Een persoonlijk leerdoel was om consequenter op te treden en als ik de video-opnamen met elkaar vergelijk zie ik een heel verschil met hoe ik in het begin voor de klas stond ten opzichte van hoe ik nu ben. Ik voel me nu echt een leerkracht doordat leerlingen naar mij luisteren en weten wat er van mij wordt verwacht. Ik heb een band met de leerlingen opgebouwd en vooral met de leerling van het onderzoek. Bij de eerste gesprekken was ik onzeker over mijzelf over welke vragen ik aan hem moest stellen en als hij geen antwoord gaf, wist ik zelf niet goed hoe ik door kon vragen. Op de video-opnamen zie ik dat ik zelf onzeker over kom, wat geen positief effect heeft op de leerling, omdat hij ook onzeker wordt. Wanneer ik kijk naar de videobeelden van vier en acht weken later, kom ik veel zelfverzekerder over. De leerling voelt zich vertrouwd bij mij en vertelt hele verhalen. Ik laat een rustige en ontspannen houding zien, waarbij zowel de leerling als ik zich op hun gemak voelen.

Ik ben een denker, daarom heb ik geprobeerd om mij te verdiepen in de rol van doener. Ik heb initiatief genomen en mijn mentor om hulp gevraagd als ik vastliep met mijn onderzoek. Mijn kennis is verbreed en ik heb meer ervaring opgedaan. Ik merk dat de leerling vooruit is gegaan, waardoor ik dit onderzoek voor meerdere leerlingen kan inzetten. Een leerling moet zich meer bewust worden van zijn taakaanpak. *Meichenbaum* en *Kids' Skills* hebben een positief effect en laten je veel ervaring opdoen. Het zou voor andere leerkrachten of scholen een aanrader zijn om hiermee te werken.

Uit mijn onderzoek blijkt dat één op één werken heel waardevol is om het vertrouwen te krijgen. De klassen zijn tegenwoordig groot, waardoor je minder aandacht kunt geven voor elk individueel kind. Je ziet 'problemen' in de klas, maar hebt vaak weinig tijd en ruimte om er energie in te steken. Soms durven leerlingen niet met hun probleem bij de leerkracht te komen. Daarom is die vertrouwensband opbouwen heel belangrijk.

'Een leraar moet voor alles zijn leerlingen het verlangen bijbrengen om te weten wat hij hun wil leren.' (Horace Mann)

Literatuurlijst

Beumer, H. (z.j.), *Kids' Skills*, Haarlem: BrandNewWay Opgevraagd op 7 mei 2013 afkomstig van <http://www.brandnewway.nl/training/Kids-+Skills/2/>

Boekaerts, M., (2005), *Motivatatie om te leren*, Opgevraagd op 12 juni 2013 afkomstig van http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/archive/publications/EducationalPracticesSeriesPdf/prac10dutch.pdf

Bors, G., Stevens, L., (2010), *De gemotiveerde leerling*, Antwerpen-Apeldoorn: Garant

Claasen, W., De Bruïne E., Schuman, H., Siemons, H., Van Velthooven, B., (2009), *Inclusief Bekwaam. Generiek competentieprofiel inclusief onderwijs*, Antwerpen-Apeldoorn: Garant

De Lange, R. Schuman H., Montensano Montessori, N., (2011), *Praktijkgericht onderzoek voor reflectieve professionals*, Antwerpen-Apeldoorn: Garant

Durrant, M., (2007), *Creatieve oplossingen bij gedragsproblemen op school*, Antwerpen-Apeldoorn: Garant

Furman, B. (2006), *Kids' Skills*, Amsterdam: Uitgeverij Boom Nelissen

Furman, B., (2003), *Kids' Skills*. Amsterdam: Uitgeverij Boom Nelissen Opgevraagd 7 mei 2013 afkomstig van <http://www.kidsskills.org/Dutch/>

Hanff, J., Schippers, M., Van Gemert, H. (2004-2005), *Motivatatie van kinderen en leeropdrachten van scholen*, Rosmalen: Zie Zo Educatief Opgevraagd 27 juni 2013 afkomstig van <http://www.zze.nl/download/Motivatatie%20van%20kinderen%20en%20leeropdrachten%20van%20scholen%20-%20september%202005.pdf>

Janssens, H., (1996), *Gedrags- en werkhoudingsproblemen & zorgverbreding Son opleidingen*

Jeninga, J. (2004), *Professioneel omgaan met gedragsproblemen*, Thiememeulenhoff Bv: Amersfoort

Koning, L. (1990), *In het onderwijs zijn concentratieproblemen eigenlijk werkhoudingsproblemen*, Opgevraagd op 10 juni 2013 afkomstig van www.caleidoscoop.be/library/132/files/jg02_3_12-20080618-1614.pdf

Meijerink, J., (2009), *Van weerszin naar weer zin! Over de aanpak van motivatieproblemen*, Praxisbulletin 26

Schoolgids SBO De Windroos, locatie de Goffert, Nijmegen, 2012-2013

Stevens, L., (1997), *Overdenken en doen*, Den Haag

Te Braake, L., Meerwaldt, P. (2000), *Werkhoudingsproblemen*, Elst: Marant Opgevraagd op 10 juni 2013 afkomstig van <http://www.marant.nl/frappant.php?q=196>

Timmerman, K., (2002), *Kinderen met aandachts- en werkhoudingsproblemen*, Leuven/Voorburg: ACCO

Van Dongen, S., Denters, H., (2010), *Oplossingsgericht werken in het onderwijs in opmars*, Elst: Marant Opgevraagd 7 mei 2013 afkomstig van <http://www.marant.nl/frappant.php?q=1565>

Van Hooijdonk, T., (2011) *Mission possible: Oplossingsgericht werken met mijn groep*, Opgevraagd 26 juni 2013 afkomstig van <http://hbo-kennisbank.uvt.nl/cgi/fontys/show.cgi?fid=7725>

Versieck, M., (z.j.), *Kansrijk onderwijs voor kansarm... hoe krijg je hen voor leren warm?* Opgevraagd op 26 juni 2013 afkomstig van www.scriptiebank.be/sites/.../11870c694df5f25ec724d47bff52c1a4.doc

Bijlagen

Bijlage 1 Werkplan en tijdpad

Tijdpad	Wat ga ik doen?	Wat is het doel?	Verwachte opbrengst
Week 7-12	Literatuur bestuderen over de taakwerkhouding.	Door het bestuderen van de literatuur weet ik wat er al bekend is over het onderzoek en kan nadenken hoe ik erover denk. Ik breid mijn kennis uit.	
Week 7-12	Het boek 'Praktijkgericht Onderzoek voor reflectieve professionals' bestuderen.	Door het bestuderen van dit boek weet ik hoe ik mijn onderzoek moet opzetten en waar ik op moet letten.	
Week 12-20	Observeren van de leerling door middel van tijdsteekproeven (3x), open en gesloten observaties	Zicht krijgen op wanneer de leerling wel of niet taakgericht aan het werk gaat. Ook ga ik kijken in welke fase (voorbereiding, planning, uitvoering en evaluatie) hij wel of niet taakgericht aan het werk is.	Ik weet zo welke methode ik kan inzetten om de taakwerkhouding van de leerling te stimuleren.
Week 16	Oplossingsgerichte gesprekken voeren met de leerling Videobeelden van de leerling	Zicht krijgen op wat de onderwijsbehoeften van de leerling zijn. Wat wil de leerling zelf en waar wil hij aan werken. Ook krijg ik zicht op hoe de leerling zich gedraagt tijdens lessen wanneer ik aan het lesgeven ben.	Ik geef de leerling meer eigen verantwoordelijkheid voor zijn eigen leerproces.

Week 12-20	Gebruik maken van de methodes <i>Meichenbaum</i> en <i>Kids' Skills</i>	Ik ga kijken welke methode het meeste geschikt is om de taakwerkhouding van de leerling te stimuleren.	De gebruikte methode heeft effect op de leerling.
Week 20-22	Ik laat mijn mentor mij observeren met behulp van kijkwijzers. Ook zal ik videobeelden van mijzelf maken.	Ik ga kijken welke leerkrachtinterventies essentieel zijn in de fases van instructie geven, nadenken over een oplossingsstrategie, uitvoeren van de taak en het evalueren van de taak?	Ik weet welke leerkrachtinterventies ik ga inzetten.
Week 23-27	Schrijven van het onderzoeksverslag		
Week 27	Inleveren PGO		

Bijlage 2 Tijdsteekproef

TIJDSTEEKPROEF-FORMULIER				
Observator:		categorie	aantal	procenten
Naam leerling: S.		Ta	0	0%
Naam leerkracht: Hilde Reijnen		Kij	11	18,33%
Groep: 7a		Sto	4	6,67%
Situatie: werken aan weekblad		Lo	8	13,33%
Datum observatie: 18-05-2013		An	37	61,67%
		Totaal	60	100%
Min.	Na 20 sec.	Na 40 sec.	Na 60 sec.	Opmerkingen
1	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
2	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
3	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
4	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
5	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
6	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
7	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
8	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
9	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
10	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
11	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
12	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
13	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
14	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
15	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
16	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
17	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
18	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
19	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
20	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	

TIJDSTEEKPROEF-FORMULIER				
Observator:		categorie	aantal	procenten
Naam leerling: S.		Ta	26	43,33%
Naam leerkracht: Hilde Reijnen		Kij	8	13,33%
Groep: 7		Sto	2	3,33%
Situatie: werken aan werkboek		Lo	3	5%
Datum observatie: 14-04-2013		An	21	35%
		Totaal	60	100 %
Min.	Na 20 sec.	Na 40 sec.	Na 60 sec.	Opmerkingen
1	Ta Kij Sto <u>Lo</u> An	Ta Kij Sto <u>Lo</u> An	Ta Kij Sto <u>Lo</u> An	
2	Ta Kij <u>Sto</u> Lo An	Ta Kij <u>Sto</u> Lo An	Ta Kij Sto Lo <u>An</u>	
3	Ta Kij Sto <u>Lo</u> An	Ta Kij Sto <u>Lo</u> An	Ta Kij Sto Lo <u>An</u>	
4	Ta Kij Sto <u>Lo</u> An	Ta Kij Sto <u>Lo</u> An	Ta Kij Sto Lo <u>An</u>	
5	Ta Kij Sto <u>Lo</u> An	Ta Kij Sto <u>Lo</u> An	Ta Kij Sto Lo <u>An</u>	
6	Ta Kij Sto <u>Lo</u> An	Ta Kij Sto <u>Lo</u> An	Ta Kij Sto Lo <u>An</u>	
7	Ta Kij Sto <u>Lo</u> An	Ta Kij Sto <u>Lo</u> An	Ta Kij Sto Lo <u>An</u>	
8	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	
9	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	niet niets van zijn werkboek gemaakt
10	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	
11	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	
12	Ta Kij Sto <u>Lo</u> An	Ta Kij Sto <u>Lo</u> An	Ta Kij Sto Lo <u>An</u>	
13	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	
14	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	
15	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo <u>An</u>	
16	Ta Kij Sto <u>Lo</u> An	Ta Kij Sto <u>Lo</u> An	Ta Kij Sto Lo <u>An</u>	
17	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	
18	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	
19	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	
20	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	Ta <u>Kij</u> Sto Lo An	

TIJDSTEEKPROEF-FORMULIER				
Observator:		categorie	aantal	procenten
Naam leerling: S.		Ta	44	73,33%
Naam leerkracht: Hilke Reijnen		Kij	10	16,67%
Groep: 7a		Sto	6	10%
Situatie: werken aan de weektaak		Lo	0	0%
Datum observatie: 13-05-2013		An	0	0%
		Totaal	60	100 %
Min.	Na 20 sec.	Na 40 sec.	Na 60 sec.	Opmerkingen
1	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
2	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
3	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
4	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
5	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
6	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
7	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
8	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
9	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
10	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
11	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
12	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
13	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
14	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
15	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
16	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
17	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
18	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
19	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	
20	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	Ta Kij Sto Lo An	

Bijlage 3 Stappen van *Meichenbaum*

	Wat moet ik doen?
	Hoe ga ik het doen?
	Ik doe mijn werk
	Ik kijk mijn werk na

Bijlage 4 Videobeelden

Vanwege privacyredenen kan ik de videobeelden niet opnemen in mijn verslag. De anonimiteit van de deelnemers van mijn onderzoek moeten gewaarborgd blijven. De videobeelden heb ik geanalyseerd en verwerkt in mijn onderzoek. Ze zorgden voor een toevoeging bij de uitwerking mijn observaties, gesprekken met de leerling en de reflectie op mijn eigen leerkrachtgedrag.